

Nenutrūkstami Norilsko sukilio dalyvių ryšiai

Nuo 1953 m. gegužės 27 d. iki rugpjūčio 4 d. Norilsko sukilime dalyvavo per 30 tūkst. politinių kalinių. Sukilimą palaike Norilsko miesto gyventojai, neturintys teisės išvažiuoti iš Norilsko. Tokių buvo apie 80 proc., daugiausia buvę kaliniai.

Pirmą kartą buvo masiškai pasipriešinta teroristinei imperijai. Šešiuose Gulago lageriuose malšindami sukilių čekistai sušaudė daugiau nei tris šimtus žvairių tautybių žmonių, šimtus sužeidė per tardymus suluosinio. Po sukilio didesnę kalinių dalį paliko tuose pačiuose lageriuose. Apie devynis šimtus aktyvesnių sukilių, tarp jų – 86 lietuvius išvežė į Kolymos–Magadano aukso kasyklas. Sukilio komitetu narius teisė ir uždarė Vladimiro bei kituose uždaruose kalėjimuose.

Bėgo metai, sugriuvo Gulago salynas, buvę sukilieliai išsisklaidė. Tačiau net sovietmečiu jų ryšiai nenetrūko. Jie suintensyvėjo, kai subyrėjo

bolševikinė imperija. Lietuvoje dar iki neprisklausomybės paskelbimo buvo įkurta "Norilsko Vyčių" bendrija. Nuo tada kasmet paskutinį gegužės šeštadienį renkamės paminėti ir pagerbti bendražygius, kviečiame sukilio dalyvius iš kitų buvusių sovietinių respublikų. Artimiausiai bendraujame su ukrainiečiais.

Šią liepą ukrainiečiai mus pakvietė į konferenciją, įvykusią už Lvovo, Karpatų kalnų prieigose, kurortiniame Moršino mieste, turinčiam per 26 tūkst. gyventojų. Konferenciją organizavo Norilsko sukilio dalyviai. Suvažiavo apie pusantro šimto žmonių. Konferenciją organizuoti padėjo UPA – Ukrainos sukilių armija (vadai – dimisijos generolas I. Zelenčiukas ir R. Šukevičius) ir KUN – Ukrainos nacionalistų kongresas. Lietuvą atstovavo "Norilsko Vyčių" tarybos pirmininkas Bronius Zlatkus, tarybos nariai: Algirdas Untanas ir Vytautas Kazulionis.

(keliamo į 4 psl.)

Prie sanatorijos "Goverla" – A.Untanas, V.Kaziulionis ir B.Zlatkus

Paminėtas pirmojo LR Prezidento gimtadienis

Lietuvos Respublikos Prezidentas viename iš prezidentūros kabinetų. Apie 1928 m.

Rugpjūčio 10 d. Kaune,istorinėje Lietuvos Respublikos prezidentūroje, paminėtos pirmojo Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos 132-osios gimimo metinės. Gausiai susirinkusiems kaukiečiams Antaną Smetoną, kaip politiką, visuomenės veikėją ir humanistą, pristatė istorikas dr. Jonas Vaičenonis. Prezidentūroje surengta nedidelė paroda, kurioje eksponuojamos neseniai viešėjusios Lietuvoje diplomato ir politiko Kazio Lozoraičio padova-

notos fotonuotraukos ir retiesni rankraščiai. Prezidento publikuotus straipsnius, pasiskymus skaitčiai kaunietis aktoriui Dainui Slobonas.

Auditorija jidėmė klausėsi ištraukų iš A. Smetonos raštų, kuriuose pateikti samprotavimai apie bendrinę lietuvių kalbą, pabrėžiama tautinio valstybinio auklėjimo svarba. Prezidentas domėjos tauto-daille, tautosaka, jo mėgsta-miausios sritys – filosofija, literatūra, menas.

"Tremtinio" inf.

Švč. Mergelės Marijos émimo į dangų šventė

Rugpjūčio vidury katalikai švenčia Žolinę – Švč. Merge-lės Marijos émimo į dangų atlaidus. Tikintieji meldžiasi prie Popiežiaus Jono Pauliaus II padovanotomis karūnomis papuošto Nuliūdusiu-jų Paguodos Dievo Motinos paveikslu. Kaip liudija istorijos šaltiniai, Pivašiūnuose sudegė dvi bažnyčios, išliko ug-nies nepaliestas tik stebuklin-gas Dievo Motinos

linė buvo švenčiama Kaune, Pažaislio vienuolyne. Šventėje dalyvavo Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus su žmona, šv. Mišias aukojo JE arkivyskupas metropolitas Si-papuošto

lių bendruomenės centras. Šventės iniciatorius Seimo narys prof. A. Dumčius pakvietė visus Eigulių rajono gyventojus – ištikimus savo rinkėjus – į Čečénijos aikštę. Sve-

Zolinės šventės akimirka Kaune, Čečénijos aikštėje

Zolinės šventės akimirka Kaune, Čečénijos aikštėje Z. Šiaučiulio nuotrauka

čius linksmino ansambliai, vyko gražiausio eileraščio, dainos konkursai, seniūnijos tautodailininkai pristatė savo darbus, darbštuočės moterys kvietė apžiūrėti gražiausiai išpuoselėtų darželių.

"Tremtinio" inf.

Iškilmingai ir pakiliai Žo-

gitas Tamkevičius. Mišių me-tu giedojo Kauno valstybinis chor, vadovaujamas Petro Bingelio, ir solistės Irena Mil-kevičiūtė ir A. Grigorian.

I Žolinės šventę, pavadin-tą "Duona, daina ir bičiulys-te", kauniečius pakvietė Eigū-

Kolaborantų atsakomybės praktika Europos šalyse ir Lietuvoje

Grobikiški tikslai

Klaustingus grobikiškus Sovietų sajungos tikslus aiškiausiai atskleidžia Stalino kalba, pasakyta slaptame politbiuro posėdyje 1939 m. rugpjūčio 19 d., likus 4 dienoms iki Molotovo ir Ribentropo paktos patsių. Stalinas įtikinėjo politbiuro narius, kad draugystė su nacistine Vokietija visai atitinka ilgalaikius SSRS geopolitinės tikslus. Tie tikslai ekspansyški, siekiantys pašaulinio viešpatavimo ir taisos sąlygojus esą nepasiekiamu. Todėl karas esą SSRS naudingas. Jis turėtų būti ilgas ir viisiškai nualinantis Vokietiją ir Santarvės valstybes. Tada SSRS eksportuos socialistines revoliucijas į Vokietiją, Prancūziją ir kitas Europos valstybes. Vokietija už saugias rytų sienas ir medžiaginę pagalbą kare prieš Santarvės valstybes SSRS suteikė veikimo laisvę Baltijos valstybėse, Rumunijoje, Bulgarijoje, net Jugoslavijoje, o Lenkija buvo pasidalinta.

Visa tai mums nėra naujiena. Mes tą politiką patyrėme savo kailiu. Todėl, kai dabartiniai Rusijos politikai pristaato SSRS kaip nacių užpuolimo auką, neva 1939–1941 m. nekariavusių ir tik 1941 m. birželio 22 d. klaustingai Hitlerio užpultą, mes klausime: kastuo metu užpuolė Suomiją? Kas kartu su Hitleriu užkariavo trečdalį Lenkijos? Išžudė jos kariuinkus ir intelligentus Katynėje ir kitur? Kas okupavo Baltijos valstybes ir Besarabiją?

Dabar Kremliaus politikai sako, kad SSRS, Baltijos valstybių neokupavo, nes nepaskelbė joms karo. Tik šiaip sau, Vytauto Landsbergio žodžiais, lyg per manevrus atžygiavo 200 tūkstančių karių armija su tankais, artilerija ir aviacija, dislokavosi ir įvedė savo revoliucionę tvarką. Iš tiesų ciniškumui nėra ribų.

Nacionalsocializmas žlugo Vokietijai pralaimėjus Antrajį pasaulinį karą. Totalitariniai komunistiniai režimai Europoje žlugo neišlaikę demokratinių jėgų spaudimo. Žlugo ir pats "socialistinių šalių lageris" ir Varšuvos paktas. Žlugimo pradžia buvo Berlyno sienos griuvimas. Tada atsivérė komunistinių režimų slaptųjų tarnybų archyvai. Iš kalėjimų ir trėmimų grįžo tū režimų represuoti žmonės – gyvi nusikaltimų liudininkai. Tapo akivaizdūs milžiniški nusikaltimų žmoniškumui ir žmonijai mastai ir sadistinis komunistų žiaurumas.

Statistiniai nusikaltimų duomenys šiurpūs. Vien nužudyti civiliai gyventojų – dešimtys milijonų. Sugriautas keliolikos valstybių ūkis ir kultūra, sunaikinti režimui netikę visuomenės sluoksniai.

Lietuva ir jos gyventojai per sovietų okupaciją, karo metų nacių represijas ir po karos buvusį komunistinį terorą nukentėjo bene skaudžiausiai, nes didvyriškai priešinosi. Šalis neteko trečdario gyventojų: sušaudytų ir nukankintų vietojje, pasitraukusių į Vakarus, ištremtų į Rytus, įkalintų konklageriuose ir gulaguose. Kančinimai, šaudymai, sodybų deginimai, religijos priespauda ir kultūros naikinimas buvo tikras Tautos genocidas.

Dėl to Lietuvoje nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo vis keliamas klausimas dėl represijų organizatorių ir vykdymo teisinės atsakomybės, dėl sovietų okupacijos nusikaltimų masto įvertinimo ir komunistinės ideologijos pasmerkimo tarptautiniu mastu. Nuogąstaujama dėl komunizmo ir totalitarizmo restauracijos pavojaus. Pakanka pamėti Baltarusiją arba kurią Vidurio Azijos valstybes.

Nacių kolaborantai nubausti

Po nacizmo sutriuškinimo iš okupacijos išsilaisvinusiose Vakarų Europos šalyse buvo griežtai persekiojami nacių kolaborantai ir imtasi veiksmingų priemonių prieš nacizmo atgaivinimą.

Prancūzijoje mirties bausme buvo nubausta apie 10 tūkstančių nacių kolaborantų. Suimta ar internuota apie 130 tūkstančių asmenų. Nuteisti 55 aukšti kolaborantinio Višerės režimo pareigūnai. Patikrinti visi valstybės tarnautojai. 13 tūkstančių iš jų atleisti iš valstybės tarnybų dėl bendradarbiavimo su okupantais. Olandijoje po karo buvo areštuota apie 150 tūkstančių asmenų. Vėl buvo įvesta mirties bausmė. Ypatinga teisenė turėjo atgalinio veikimo galia. 154 asmenų nubausti mirties bausme. Tieki pat kalėjimu iki gyvos galvos. 50 tūkstančių nuteisti kalėti trumpesnį laiką. Belgijoje kolaborantams buvo atimtos visos pilietinės teisės, kartu ir teisė dirbtį visose visuomenės svarbiausios srityse. Karo padėtis buvo pratęsta iki 1949 m. vidurio. Norvegijoje buvo areštuoti visi okupantų statytinio Kvislingo vy-

riausybės nariai. Keturi iš jų nusišovė. 90 tūkstančių asmenų buvo iškeltos baudžiamosios bylos. Iš jų 30 asmenų nubausti mirties bausme, 18 tūkstančių įkalinti, 28 tūkstančių atimtos pilietinės teisės. Norvegija savo dydžiu ir gyventojų skaičiumi yra panaši į Lietuvą.

Susikūrus Izraelio valstybei, jos teismai teisė asmenis, kurie nacių okupuotose teritorijose buvo įskundę ar kitaip padėjė perduoti nacių administracijai bent vieną žydą, iki 10 metų kalėjimo bausme.

Nedrąsūs bandymai

Lietuvoje, kaip ir kitose iš komunistinių režimų išsivadusiose Rytų ir Vidurio Europos šalyse, nieko panašaus nebuvó. Buvo tik nedrąsūs bandymai kurį laiką riboti kolaborantų teises dirbtį valstybės tarnyboje, finansų ir švietimo įstaigų vadovais. Buvo priimta keletas desovietizacijos ir dekomunizavimo įstatymų. Tačiau jie buvo negriežti, su daugybe lengvatiniu išlygę. Joks kolaborantas ar išdavikas realia bausme Lietuvoje iki šiol nebuvó nubaustas. Kai kuriems buvo leista pabėgti į užsienį ir ten pasislėpti. Iki šiol laisvi gyvenant partizanų vadų išdavikai, nes teismams vis "trūksta" įrodymų, netinka liudininkai.

Turbūt dėl to vis nesiseka sukurti pilietinę visuomenę, į valstybės tarnybos aukštas parėgas prasiskverbia buvę KGB agentai ar rezervininkai. Valstybė nesiima teisinių priemonių apsaugoti save ir savo piliecius nuo Rusijos specialiųjų tarnybų infiltracijos. O agentūrinė medžiaga archyve pasilieka 70 metų uždarra visuomenei.

Ko nedaro valstybė, imasi daryti visuomeninės rezistentės organizacijos. Prieš šešerių metus buvusių politinių kalinių ir tremtinų organizacijos buvo surengusios tarpautinį antikomunistinį kongresą "Vilnius-2000". Kongrese pranešimus apie komunistinių režimų nusikaltimus skaitė pranešėjai iš 24 pasaulio šalių – istorikai, teisininkai, politikai, visuomenės veikėjai ir nukentėjusieji nuo komunistinio teroro, liudiję savo asmeninę patirtį. Kongreso dalyvių surinkta ir susistemintą kaltinamąją medžią nagrinėjo ir vertino Tarptautinį visuomeninį Tribunolas, kuriam vadovavo žinomas

Lietuvos advokatas Vytautas Zabiela. Apie Kongreso ir Tribune darbą buvo sukurtas filmas, parašyta 1000 psl. apimties knyga. Vėliau sukurtas filmas "Vienui vieni" apie Lietuvos partizanus. Visa ši medžiaga buvo uolai platinama Europos ir JAV politikams, valstybių vadovams ir parlamentarams. Buvusių politinių kalinių ir tremtinų organizacijų Jungtinė Taryba siuntė kelią viešų laiškų Europos Sąjungos Parlamentui ir ETPA, atkrepiantį dėmesį į melaingą Kremliaus politikų propagandą, "pagražinančią" Antrojo pasaulinio karo pradžios istoriją ir nepagrįstai kaltinančią Baltijos valstybes neva fašizmo išaukštiniimu.

Prablaivėjės požiūris į sovietų okupaciją

Manome, kad tai iš dalies prisidėjo prie ES politikų požiūrio į SSRS tikraijų vaidmenį prablaivėjimo. Iš tiesų dideili postūmį teisingam sovietų okupacijos ir komunistinių režimų nusikaltimų vertinimui davė Antrojo pasaulinio karo pabaigos 60-ujų metinių minėjimo išvakarėse prasidėjusi vieša diskusija. Suskambo valstybių vadovų pareiškimai, parlamentų rezoliucijos, vertinančios SSRS vaidmenį dėl karo priežasčių ir pasekmii, dėl Baltijos šalių okupacijos. Ne tik Molotovo-Ribentropo paktas, bet ir Miuncheno, Jaltos, Potsdamo nusikalstamai susitarimai pradėti vertinti pañiai kaip Antikomunistinio kongreso rezoliucijose ir Tribune nutarimuose bei Lietuvos rezistentų organizacijų pareiškumuose.

Po to, kai JAV Prezidentas Džordžas Bušas atvirai pripažino, kad Jaltos ir Potsdame Vakarų valstybių vadovai atidavė į komunistų vergiją Rytų ir Vidurio Europos šalis, o Baltijos valstybes pasmerkė sovietų okupacijai, kai Europos Parlamentas ir JAV Senatas iekomendavo Rusijai pripažinti Baltijos valstybių okupaciją, Rusijos prezidento ir Dūmos griežta pozicija pradėjo švelnėti. Žinoma, naivu būtų tikėti, kad Rusijos politika Baltijos šalių atžvilgiu greitai sugrįš į 1990 metų pozicijas. Tai būtų įmanoma esant kitam Rusijos prezidentui ir kitos sudėties Dūmai. Taigi ir okupacijos žalos atlyginimas, deja, nusikelia į tolimesnę ateitį.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Sveikiname

Garbingo 85-ojo jubilejaus proga sveikiname Teofilę URBELIONIENĘ, buvusią tremtinę, su šešiais mažamečiais vaikais Krasnajarsko sr. Nyžnij Ingušo rajone nugalėjusi visas gyvenimo negandas, dosnai dalijančią savo širdies šilumą visiems supantiems, didelei šeimai. O darbščios jos rankos nepavargdamos vis marginā dzūkiškas lovatieses...

Leisk papuošti Tave vaikų ir vaikaičių meilės, pagarbos ir nuoširdumo puokštę. Tegu ateinančios dienos būna šviesios ir laimingos.

LPKTS Varėnos filialas, dukterys ir sūnūs su šeimomis

Šis tas nuo okupacijų nukentėjusiems asmenims

Daugeliui rūpi, ar bus padidinta nukentėjusių asmenų valstybinė pensija, ar numatytą kokį kitų socialinių lengvatų.

Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisija primena, kad Seimas varšos pradžioje priėmė Valstybinių pensijų įstatymo pakeitimus (2006 m. birželio 22 d. Nr. X-726), kurie įsigalios nuo 2007 m. sausio 1 d. Nukentėjusių asmenų valstybinė pensija galės gauti buvusio beglobio vaiko statusą turintys asmenys, taip pat priversti uose darbuose gimbę ar ten buvę nepilnamečiai šeimos nariai. Minėta nukentėjusių asmenų valstybinė pensija nuo 2007 m. sausio 1 d. padidės. Ji bus lygi 2005 m. sausio 1 d. taikytam valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžiu, tai yra 172 litams.

"Tremtinio" inf.

Jvykiai, komentarai

Ne tik propagandinės Maskvos atakos

Galima spręsti, kad "Mažeikių nafta" per neva sugedusį "Družbos" naftotiekį neigaus naftos. Maskvoje net neslepama, kad tai ne naftotiekio gedimo ar jo susidėvėjimo, o politinio šantažo akcija. Todėl naivai skambia Maskvos mylėtojų samprotavimai, kad naftos tiekimo blokavimas yra ekonominis, o ne politinis klausimas. Siekiama "nubausti" ne tik Lietuvą, bet ir Rusijos priešu paskelbtą Latviją, nes "PKN Orlen" koncernas driso mesti pirstinę Kremliaus naftos gigantams.

Tačiau Kremlui to maža. Prieš Lietuvą vis intensyvėja propagandinė, atvirai šmeičiška kampanija. Maskvos leidykla "Evropa" išleido, o Rusijos informacinių agentūros, tarp jų ir Lietuvos bei kitų Baltijos valstybių juodinimu ir kompromitavimu užsiimanti informacinė agentūra "Regnum", Europoje ir pasaulyje plačiai išreklamavo knygą "Lietuvos tragedija. 1941–1944". Suklastotos ir lietuvių tautą įžeidžiančios knygos ižangoje paaiškinta, kad tai yra archyvinių dokumentų rinkinys apie lietuvių, benedicti-

džiausiu Vokietijos nacių kolaborantų, vaidmenį Antruojo pasaulinio karo metais. KGB-FSB Liubiankos specams net nereikėjo sukti galvų, kaip paraižduoti lietuvių "buržuazinius nacionalistus", talkinusius naciams "didžiojo tévynės karo" laikotarpiu. Tą darbą okupacijos metais atliko patys sovietiniai okupanto kolaborantai – rašeivos, glaudžiai susiję su LTSR KGB padaliniu. Ištisa "dokumentinių" knygų serija, leidžiama dideliais tiražais Lietuvoje beveik iki Nepriklausomybės atkūrimo, vadinosi "Buržuazinių nationalistų nusikaltimai Lietuvoje". Vadinamojo LKP istorijos instituto leidiniuose aršiaus kolaborantai ir parsidavėliai profesorių ir mokslo daktarų vardais išsijuosė šmeižė ir juodino iškiliausius Lietuvos patriotus ir kovotojus už laisvę. Ir tai vyko nejuodziausiais stalinizmo eros laikais, o po "tautų tévo ir mokytojo" mirties. Antai 1958 m. Vilniuje sušauktame mitinge "liaudies" rašytojas A. Venclova, ragindamas šmeižti "buržuazinius nationalistus" ir "banditus", kalbėjo: "Būtų

neteisinga teigt, kad buržuazinė ideologija visiškai išnyko iš žmonių sąmonės. Jaunimo dalis, nežinanti kapitalistinės tikrovės, kartais patiki buržuaziniams nacionalistiniams elementams, idealizuojantiems buržuazinę praeitį". 1958 m. vasarį vykusiam paraižos suvažiavime panašiai kalbėjo ir kolaborantas A. Sniečkus. Po "instruktažu" dar labiau émē plūsti panaši kultūra, dabar vėl propaguoja Maskvos. Tam buvo paudotos kelios institucijos: Archyvų valdyba prie Lietuvos SRS Ministrų tarybos, Partijos istorijos institutas prie Lietuvos KP CK, o ypač politinis "organas" – laikraštis "Tiesa", vadovaujamas uoliu kolaborantų G. Zimano, A. Laurinčiuko ir kitų.

Maskvos leidykla "Evropa", išleidusi knygą apie nacių kolaborantus lietuvius, tikina, kad ši paskvilij rémē niekam nežinoma nekomercinė organizacija – paramos fondas "Laisvoji Europa" (Svobodnaja Evropa), tačiau tai eilinis Rusijos propagandininkų bėfas, nes be Kremliaus žinios tokie leidiniai nepasirodo.

Knygoje rašoma: "Vokiečių fašistinės okupacijos metai Lietuvoje reikalauja atsakingo politinio įvertinimo. Kolaborantų nusikaltimai privalo būti įvertinti. Reikia parodyti, kas buvo tie "kovotojai už Lietuvos laisvę" – šauliai, Lietuvos aktyvistų frontas, savisaugos daliniai ir panašūs. Kokį pilietinę poziciją užemė Lietuvos inteligenčia". Leidinyje teigama, kad vos ne visi lietuviai – nepataisomi nacionalistai, 1941–1944 m. žudę ne tik "tarybinį-partinį aktyvą", raudonarmiečius, bet ir žydus, lenkus bei kunigus. Tokio melo nerašė netgi LSRS istorikai ir propagandininkai. Kol kas iš Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos negirdėti jokios reakcijos. Tyli ir mūsų istorikai. Deja, juk Istorijos instituto vadovas A. Nikžentaitis bei jo kolega Č. Laurinavičius 1923 m. sukilių, išvaduojant Klaipėdos kraštą, įvertino kaip... okupaciją. Vargu ar galėjo būti dar didesnė "dovanėlė" Maskvai ir Lubiankos propagandiniu aparatui, nei toks Lietuvos "istorikų" vertinimas.

Bundanti Lietuva

Nepaisant didelių praradimų, viskam abejingų žmonių skaičiaus ir moralinio nuosmukio, iš tautos gyvasties šaltinių gilumos jaučiamas šviesesnės ateities dvelksmas. Jis atispindi jaunosios kartos akyse. Buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai niekada nepraraado pasitikėjimo žmogaus širdyje rusenanciu tiesos ir gėrio troškimui. Patys niekada neliko nuošalyje matydami istorijos klastojimą, mokyklai skirtą vadovelių trūkumus, kurių autoriai niekaip negalėjo išsiuaduoti iš okupacijos paveldo. Šiuo metu jau galime pasidžiaugti istorijos vadovėliais ir pamažu besikeičiančiu mokyklų vadovų žvilgsniu į dabartį. Tirpsta ir mokytojų baimė prieš vadovybę.

Klaipėdos buvusių politinių kalinių ir tremtiniai muziejaus slenkstį 1997 m. pirmą kartą peržengė nuoširdūs ir atvirū "Sendvario" vidurinės mokyklos trečiokai. Juos atlydėjo direktoriaus pavaduotoja I. Teišerskienė ir auklėtoja R. Baublienė. Muziejuje mokiniai tada išgirdo pasaką apie buvusių laimingą šali, kurios brangiausią turtą – laisvę pagrobė nedori kaimynai, o drąsuoliai stojo į nelygią kovą, kad vėl žmonėms sugrįžtų laisvę...

Šiandien muziejuje lankojasi vyresnių klasių mokiniai ir pasakų sekti jiems neberekia. Šiemet Klaipėdoje aktyvesnė už kitas buvo "Vyturio" vidurinė mokykla. Biologijos mokytoja Birutė Lygnugarienė subūrė penkiolikos klasių mokinius susitikimui su buvusiais politiniais kaliniais ir tremtiniais. Aštuntokai, devintokai ir vienuoliktokai atvyko suistorijos mokytojomis Regina Vaičiūte ir Elena Čiažauskiene, lietuvių kalbos mokytoja Vanda Vinklieriene. Jaunesniuosius septintokus ir aštuntokus suorganizavo anglų kalbos mokytoja Rūta Mikeliūnienė. Mokiniai įdėmiai klausėsi sunkius nelaisvės kelius praejusiujių pasakojimų. Daug klausinėjo apie juos sudominusius dalykus. Jautėsi, kad jie – jau nebe naujokai sudėtinguose istorijos vingiuose.

LPKTS Klaipėdos sk. pirmininkas V. Mickus, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai Birutė Grigienė, Stasė Milašienė, Zenonas Čerkauskas, Jurgis Endziulaitis ir kiti pasakojo epizodus iš savo gyvenimo lageriuose ir tremtyje.

Visi mokyklose atliekami darbai, susiję su netolima Lietuvos istorija, ir mokinio padėta gėlytė ant Memorialo vardinio akmens liudija apie tautos sugrįžimą prie to, kas buvo šventa.

Ona PADVARIETIENĖ

Naujo karo grėsmė išlieka

siškai neaiški. Šios Irano kontroliuojamos grupuotės smogikai pajuto savo jėgą sunaikinę keliolika Izraelio tankų, mažiausiai tris sraigtasparnius ir nukovę 80 Izraelio karių. Tokiu nuostoliu Izraelio armija nebuvo patyrusi nuo pat 1967 metų. Taigi, jeigu iš pražiūdžiai didžioji dauguma Izraelio gyventojų besąlygiškai rėmė pradėtą ataką prieš "Hisbollah", dabar visuomenės nuomonė pastebimai keičiasi. Vis daugiau kritikos sulaukia naujas Izraelio premjeras Ehudas Olmertas, kuris savo strateginiu mąstymu bei sugebėjimais esą né iš tolo nepriyglsta buvusiam premjerui, talementingam kariui Arieliui Šaronui.

Pagrindinis "Hisbollah" rėmėjas Irano preidentas Machmudas Achmadinežadas vos ne kasdien skelbia karinės pareiškimus. "Sionistai, užpuol Libaną, priėmė blogiausią sprendimą ir tuo pačiu atvėrė kelią visiškam Izraelio žlugimui", – pareiškė Irano preidentas. Jis taip pat paragino visas musulmoniškas valstybes priešintis Izraelio agresijai.

Akivaizdu, kad ne tik Izraelis, bet ir visa tarptautinė bendruomenė susidurė su labai rimta problema. Juo labiau kad "Hisbollah" turi mažiausiai 255 kilnojamuosius reak-

tyvinį raketų paleidimo komplektus, taip pat rusiškas ir iranietiškas tolimosios ugnes raketų paleidimo sistemas. Todėl net jeigu JT Saugumo Tarybos rezoliucija ir būtų įgyvendinta, mažai kas tiki, kad padėtis Artimuosiuose Rytuose pagerės.

Kol Maskvoje svarstoma, ar verta siųsti karius JT taikdarių pajėgoms į Libaną, emigrantai iš Rusijos ir kitų NVS šalių rengiasi kovoti Izraelio pusėje. Mat prieš keletą metų Izraeliye iš buvusiuose sovietų armijos, ypač – "alfų", "vimpelų", "delikaciose" operacijose Afganistane ir Čečėnijoje, karininkų buvo suformuotas batalionas "Alia". Jame susibūrė apie 400 profesionalių smogikų, kurių nemaža dalis atvyko į Izraelį vedę šios šalies pilietes. Savo metu batalionas "Alia" gana sekmingai dalyvavo specialiose Izraelio armijos operacijose Gazos ruože. Jie itin pasižymėjo naikindami palestiniečių snaiperius. Tačiau paskutiniuoju metu šie samdiniai liko be darbo, todėl vėl veržiasi į mūšį. Kaip pareiškė "Alios" bataliono vadas Romanas Ratneris, bataliono kariai, turėdami tokią didelę patirtį, gali sunaikinti "Hisbollah" smogikus, ypač jų snaiperių lizdus. R. Ratneris pridurė: "Mes, kariai profesionalai, kuriems po

30 ir daugiau metų, daug geriau susitarkome ne tik su kovinėmis užduotimis, bet ir su nervais. Nepalyginti su aštuanoliukmečiais Izraelio armijos naujokais." Tačiau Izraelis neskuba pasinaudoti samdinių iš Rusijos paslaugomis. Tel Avive puikiai žinoma, kad "Alios" batalione yra nemažai Rusijos FSB ir GRU šnipų, ir jie gali padėti ne tik Izraeliui, bet ir "Hisbollah" gaujoms.

Maskvos simpatijos tokiomis teroristinėms organizacijoms kaip "Hisbollah" ar "Hamas" niekur nedingo ir suvyrėjus Sovietų sajungai. Rusija tiekia pačius naujausius ginklus "Hisbollah" tikriesiems šeimininkams – Iranui ir Sirijai. Taigi, nepaisant Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus Kofi Annano džiūgavimo, kad naujas karas Artimuosiuose Rytuose bagnėsi, iš tiesų taip nėra. Vargu ar Jungtinių Tautų taikdarių pajėgos, kurios artimiausios dienomis turi būti dislokuotos Pietų Libane, išgaudins išsimaginusius "Hisbollah" smogikus ir jų vadą, paskelbtą vos ne Alachio ipėdiniu, šeichą Nasralą. Taigi, nepaisant paliaubų, Artimųjų Rytų konflikto laužas neuzgeso, ir greitai gali suliepsnoti nauja jéga.

Jonas BALNIKAS

Nenutrūkstami Norilsko sukilimo dalyvių ryšiai

(atkelta iš 1 psl.)

Gyvenome Moršino sanatorijoje "Goverla". Iš Lvovo atvyko naujai besikuriančio "Ukrainos išlaisvinimo judėjimo tyrimo centro" atstovai (direktorius Vladimiras Vertovičius). Konferencijoje aktyviai dalyvavo Lvovo istorijos muziejaus vyresnioji mokslinė bendradarbiė Svetlana Kačergina.

Liepos 20 d. buvęs lagerio komiteto pirmininkas Eugenijus Griešakas ir komiteto narys Miroslavas Melenas orga-

nizavo susitikimą su miesto gyventojais. Kino teatro salė, talpinanti 400 žmonių, buvo pilnutele. Organizatoriai vi suomenei pristatė svečius iš Lvovo, Kijevo ir Lietuvos. Dalykiškai bendravome, atskinėjome į daugelį klausimų. Visuomenė domėjos apie Lietuvos valdžios požiūri į būvusių tremtinius ir politinius kalinius bei Laisvės kovų dalyvius, klausinėjo, kokios tai komos lengvatos, kokia Lietuvos politinė padėtis ir kokie pokyčiai ištojus į Europos Są-

jungą. Ukrainos Dūmoje tik dabar svarstomas įstatymas dėl karo veterano statuso būvusiems Laisvės kovotojams suteikimo. Kol kas nieko nekalbama apie reabilitaciją. Salėje tvyrojo dvasinga, atrodo, visos Vakarų Ukrainos atmosfera ir buvo reiškiamas apgailėstavimas dėl prorusiškų jėgų dominavimo Rytų Ukrainoje. Po diskusijų pademonstruotas Michailo Tkačiuko sukurta filmas "Norilsko sukilimo mīslė", koncertavo miestas etnografinis ansamblis.

Liepos 21 d. aplankėme Ukrainos nacionalinio didvyrio Stepano Banderos sodybą-muziejų ir entuziastų pastatyta paminklą Ukrainos kovotojams už laisvę. Daugiau nei tris valandas vaikštinėjome po Lvovą. Ukrainos gyvenimas (ir politinis) panasus į tokį, koks buvo Lietuvoje prieš 15 metų.

Esame dėkingi bendražygiam ukrainiečiams už šiltą priėmimą, ypač nuolatiniam mūsų palydovui, filmu "Norilsko sukilimo mīslė" režisieriui Michailui Tkačiukui.

Vytautas KAZIULIONIS,
Norilsko sukilimo dalyvis

Prie paminklo žuvusiems Ukrainos laisvės kovotojams (iš dešinės) – B.Zlatkus, E.Griciakas, A.Untanas, V.Kaziulionis, M.Melenas

Kalbuosi su partizano Juozo Grabauskos-Perkūno seserimis: Elena Žymantienė ir Janina Dabulskiene. Jos gyvena Girdiškėje. Elena – aktyviai dalyvavusi rezistencijoje, buvusi partizanų ryšininkė, Janina – praėjusi visą sovietų okupacijos pragarą. Nuo trėmimo teko slapstytis, o kai su mama grįžo į išdraskytą ūkį, buvo visaip niekinamos, vadinas "banditėmis", skriaudžiamos. Net karvei pašaro kolūkio valdžia pasišienauti neleido.

Elena pasakoja: "Mūsų tėvelis Jurgis Grabauskas buvo Lietuvos savanoris, kilęs iš neturtingos bežemiu šeimos. Kai vedė mamą, atėjo užkuriu į 25 ha ūkį Gadeikių kaime. Už trijų kilometrų – Girdiškės bažnytkaimis, besipuokuojas iškilia, puikia bažnyčia. Gyvenimas bėgo darniai triūsiant. Vienas po kito gimė vairai. Augome penkios sesutės: Zosikė, Juzikė, Antosikė, Janina, Elena, ir brolis Juozas – vyriausias ir visų mylimas, ypač tėvelių. Gera buvo mums, darbuotis sekėsi, gražiai gyvenome."

1943 metais mirė tėvelis. Mama, likusi viena, toliau mums rūpinosi. Prasidėjus sovietų okupacijai gyvenimas pasikeitė. Daugelis pažiūstamų vyrų, kaimynų, draugų išėjo į

partizanus. Mūsų šeima neliko nuošalyje – kuo galėdami remėme Laisvės kovotojus. Brolis Juozas ir aš tapome partizanų ryšininkais. Juozas platino pogrindžio spaudą, atlikdavo partizanų pavestas užduotis. Partizanai buvo dažni svečiai mūsų namuose. Jie čia ilsdavosi, buvo pamaitinti, apskalbtini, parūpindavome jiems medikamentų, tvartliavos, reikalui esant, susisekdavome su gydytoju. Kai brolis pašaukė į sovietų armiją, jis nuažiavo į Tauragę. Iš ten grįžo. Prisiglauđė pas seserį Zofiją Lingėse. Jie slapstėsi dviese – su Broniumi Bartkum. Slapsčiai beveik metus, kol Bronius pateko į kalėjimą. Ten Bartkumas apie Vaclovą Žymantę viską papasakojo saugumui, nurodė, kad jis turi ryšių su partizanais, kad jie pas jį dažnai lankosi. Areštuotas Vaclovas gynėsi, o Bronius vėliau savo parodymus pakeitė. Saugume

Juozas Grabauskas-Perkūnas ir jo seserys Janina, Juzikė, Antosikė

kalinciam Vaclovui valgyti atnešdavo mažoji sesutė Janina, vyresnieji vengėme ten lankytis, kad neareštuotų. Vėliau svainį paleido. Juozas nebegalėjo pas jį slapstytis ir išėjo partizanauti į "Aušrelės" būrių. Mes turėjome trauktis, nes šeima buvo parengta išežimui. Slapstėmės.

1952 m. gegužės 13-oji li-

Liko tuščias jo suolas...

Lazdijų rajono Šventežerio seniūnijos Babrų kaime gyveno gausi Radzevičių šeima. 1948 m. gegužės 22 d. ryta niekas iš jų nenujautė, kas laukia ateityje. Suaugusieji sku-

kinas nepagalvojo, kad šis rytas – paskutinis. Eidamas paramė būrij stribų ir leidosi bėgti. Stribas Pinkauskas bėgantį vaikiną nušovė, kūną įmetė į durpyną. Laukuose pabiro krauju aptaškytos knygos, o mokykloje draugai ir mokytojai laukė gero, stropaus mokinio, bet nesulaukė. Liko tuščias jo suolas...

Ta įvykij matė kaimynai pranešė tėvams. Prie parvežto namo sūnaus kūno suklupo motina: "Už ką, už ką, sūneli, ta ve taip nukankino?"

Nekvesti "svečiai", atgarmėj išvežti Radzevičių šeimos, leido palaidoti sūnų. 1949 m. kovą tėvus ištremė į Krasnojarsko kraštą, vėliau – dvi jų dukteris ir sūnų prie Laptevų jūros. Ištremtieji nuo bado gynėsi kaip įmanydamai.

Darbšt Radzevičių šeima nebuvo niekuo nusikaltusi, gal tik... kad gyveno netoli miško ir kad gyvenamasis namas buvo iš plytut.

V.BALEŽENTIENĖ

Skaudvilė. Apie jas daugiau nežinau.

Keturi Lankauskų broliai buvo partizanai: Vytautas, Petras, Dzidorius ir Juozas. Trys žuvo, o Juozas, ilgai išbuvęs kalėjimuose ir lageriuose, grįžo į Lietuvą. Juozas jau mirės. Iš šios šeimos likusi vienintelė Bronė, gyvenanti Vilniuje. Tėvai buvo ištremti.

Artimi mūsų šeimos ir brolio bendražygiai buvo partizanai: Juozas Bagdonas iš Eželiškių kaimo, Antanas Pilaitauskas iš Sodalės, Jonas Viadauskas iš Žakaimio, Antanas ir Jonas Galminai iš Kliukių, Simas Jurgaitis iš Gegužių, broliai Lankauskai, Vytautas Dautaras-Benamis iš Lomių ir kiti.

Broliui Juozui Grabauskui-Perkūnui 2000 m. rugsėjį suteiktas kario savanorio statusas. Aš savo rezistenciję veiklą pradėjau nuo 12 metų, Lietuvą okupavus sovietams. Neginikuoti pasipriesinimo veikloje išbuvau 10 metų. Turiu Laisvės kovų dalyvės statusą."

Dar gyvi skaudžių įvykių liudininkai, dar tebekraujojo žaizdos. Žmonės laukia nesulaukia, kada bus viešai pamerktas sovietų genocidas. Ne kerštui, teisingumui.

Teresė RUBŠYTĖ-ŪKSIENĖ

Žiupsnelis prisiminimų

Su Juozu Balčiūnu (1929–1958) susitikome Šiaulių Jūliaus Janonio vidurinėje mokykloje, kurią vis dar vadino Berniukų gimnazija. Kai mūsų klasėje, bene šeštoje, pasirodė grupelė meškuitiškių, jie visi buvo baigę Meškuičių progimnaziją. Taip keletą metų buvome vienoje klasėje, tapome abiturientais, tačiau ar timiau nebendravome. Nebuvau Juozo įtraukęs ir i tuo metu Šiauliouose veikusią partizanų rémimo grupę.

1949 m. kovo 25 d. su gausia aštuonių žmonių šeima buvau išvežtas į Sibirą. Traukiniams susigrūdus Smolenske, sargybos lydimas paimti maisto, stanga susitikau su Juozu Balčiūnu, kuris, pasirodo, su tėvais buvo kitame to paties sąstato vagone. Ir nustebome, ir apsidžiaugėme – bendras likimas iš karto suartino.

Traukinys riedėjo toliau, retkarčiais stotyse pamatydavome vienas kitą, kol galų gale atsidūrėme Irkutsko srityje, Alzamajaus rajone. Viso sąstato keleiviai buvo išblaškyti po didelių rajoną. Mūsų šeimos pateko į miško kirtimo baraką Uzkakaleikoje, po to – Desiatojė ir galų gale, atrodė, pastoviam, amžinam gyvenimui Vesioloje. Pradėjome dirbtį įvairius darbus: kirsti ir vežti mišką, tiesi geležinkelį ir kt.

Saulėtą, šiltą 1949 m. vasaros dieną mes abu – buvę Šiaulių gimnazijos abiturientai, taip ir nesuspėjė gauti atestatą, užlipome ant aukštakos puikiomis pušimis apaugsios kalvos. Kiek akys užmatė, tėsėsi mums nežinomi miškai, melsvėjantys horizontai, girdejosi tolimi Transsibiro magistralės garvežių švilpukai. Pasinérėme į svajones, spėliojome apie draugus, kas kaip išlaikė egzaminus, kas kur stos, kaip mokysis. O tarp tų bendrakasių buvo būsimieji architektai Vytautas Čekanauskas bei Bronius Semaška, kompozitorius Vytautas Laukušas, gydytojas Aleksandras Gedgaudas... Niekaip nesinorėjome sutikti su tremtinio padėtimi, su kažkokia siaubinga nepateisinama neteisybė, su tryptomis žmogiškomis teisėmis. Niekas nesiderino su tamia vasaros diena. Ir tiksliai nežinau, ar tą dieną, ar kitą, killo mintis kažkuo užsiimti – gal leisti laikraštuką, tokį satyrinio pobūdžio, kuris pralinks mintų bendro likimo žmones, ypač jaunimo būrelį. O mūsų buvo gana gausu – dviejose barakų grupėse taigoje buvo

per 70 šeimų, didelė jų dalis – gausios, su mažais vaikais.

Pakalbėjome, pasvarstėme ir taip atsirado rankraštinis laikraštukas "Taiga", į kurį mudu ir rašėme. Kad susidarytų išpūdis, jog rašo gausėnės autorių būrys, pasirašinėjome slapyvardžiais pagal vieną taisykłę – kad atitiktų inicijalai. Taip Juozas Balčiūnas pasirašinėjo Jaunu Berželiu, o aš – Ryto Vėju ir kitaip. Laik-

Juozas Balčiūnas

raštukas buvo mokyklinio sąsiuvinio apimties, patys jį ir iliustravome. Beveik visa medžiaga – iš vietinių lietuvių gyvenimo: įvairūs juokingi nutikimai, anekdotai, net apkalbos, taip pat eiléraštukai, dainos. Eiléraščiuose pasitaikė Tėvynės ilgesio motyvų, pasisaipymu iš aplinkos gyvenimo.

Laikui bėgant prasidėjo sunkūs žiemos darbai ir mes tą savo paauglišką užsiemimą su laikraštuku užmetėme. Tačiau, pasirodo, kai kam jis pasirodė labai svarbus. Barakuo se lankësi agentai, šniukštinėjo, rinko žinias apie tremtinį nuotaikas. Vieną 1951 m. pavasario naktį užgriuvo būrys milicijos ir saugumo darbuotojų. Tarp jų – grupė aukštessnių karininkų. Padarė barakuose kratas, surinko tuos laikraštukus, bloknotus su dainomis, eiléraščiais, šūsnis laiškų, visokių popieriu, popierelių. Mūsų šeimos skurdžiai kambarėlyje, lentomis atitvertame nuo kitų patalpų, kratai vadovavo pulkininkas Alatorcevas. Kiek pamenu, pražilęs, simpatiškos išvaizdos žmogus, kuris, mums pasirodė, lyg ir užjautė mus, mūsų skurdą, mūsų išsigandusius tris mažuosius – du broliukus ir sesutę. Išsiminėjo posakis: "Derevo rubiat – ščepki letiat" (Medži kerta – skiedros lekia, – rus.) ir patarimas, kad visokius popierius, laiškus reikia nai-

kinti, deginti, nelaikyti namuose, kad nebūtų įkalčių. Analogiška krata buvo padaryta ir Juozo šeimos kambarėlyje. Abū buvome areštuoti, taip pat sulaikytas mano tėvas Jaroslavas Rimkus, sesuo Elyté ir Verutė Vilkauskaitė. Tą pačią dieną buvome išskirti ilgiems metams. Susitikome tik uždaro teismo metu Irkutske.

Mūsų grupelei buvo iškelta "baisi" byla. Svarbiausia kaltė – laikraštukas "Taiga", be to, sąsiuviniai sudainomis ir eiléraščiais, laiškais. Atdidūrėme Irkutsko vidaus tardomajame kalėjime. Aš su Juozu buvome svarbiausi kaltininkai, o Elyté su Verute – skaitytojos ir platintojos. Tėvui buvo iškelta atskira byla. Nebuvu nei ko slėpti, nei kuo teisintis. Tardymas dirbtinai buvo vilkinamas net tris mėnesius.

Ivyko ir teismo farsas, kurio metu pareiškėme bendrą protestą, kad teismas – neteisėtas žmogaus teisių ir tarptautinės teisės požiūriu, taip pat, kad mes esame Lietuvos piliečiai ir nepripažįstame svetimos valstybės ir tremties, ir teismo. I tai, žinoma, niekas nekreipė dėmesio.

Nuosprendis buvo žiaurus: Rytų Sibiro Irkutsko linijinis geležinkelio teismas mane ir Juozą nuteisė aukščiausia – mirties bausme. Tačiau remiantis tuo metu galiojusiu SSRS Aukščiausiosios tarybos įsaku dėl mirties bausmės panaikinimo, ji buvo pakeista 25 metams pataisos darbų lagerio ir dar 5 metams atimant teises. Iš viso – 30 metų.

Veronika Vilkauskaitė buvo nuteista aštuoneriems, Elena Rimkutė – dešimčiai metų laisvės atémimo pataisos darbo lageriuose.

Mama pasakojo, kad po teismo pas ją atvyko kažkokie valdininkai aprašyti konfiskuoto turto. Ji parodė kampe numestą tepaluotą traktorininko kombinezoną, taigi konfiskuoti nebuvó ką. Panašaus "turto" buvo rasta ir pas Juozą tévus.

Po teismo kiekvienas iš mūsų pradėjo ilgą kalnio ir lagerininko kelią. Atdidūrus gausioje nuteistųjų kameroje toks čikagietis profesorius Vainauskas tiesiog susižavėjo, kad esame nuteisti už laikraštuką. Atseit, visi kameroje esą kvailiai, net nežiną už ką teisti, o čia, pasirodo, žmonės kažkiek dirbę, nors už kažką nuteisti.

Man bebūnant Prokopjevsko (Kemerovo sr.) lageryje,

syki išsikvietė į spec. skyrių ir pranešė, kad bausmė man sumažinta iki 10 metų. Pasirodo, kad J. Balčiūno Lietuvoje likuojos šeimos atstovai rašė skundus ar prašymus, mūsų byla buvo peržiūrėta ir visiems sumažintos bausmės. 1956 m. bylos peržiūrėtos iš naujo ir man bausmė sumažinta iki 5 metų, o aš jau buvau tokį laikotarpį atkalėjės. Todėl etapu grąžintas į tremties vietą Alzamajuje. Kaip bebūtų keista, Juozas, atsidūrės Taišeto lagerye, nebuvu iškviestas į tą komisiją, byla nebuvu peržiūrēta ir palikta 10 metų bausmė. Kadangi nuo Taišeto iki Alzamajaus tebuvo apie 70 km, aš aplankiau Juozą. Jis jau kalėjo lengvesnėmis sąlygomis, į darbą éjo be sargybos, tad vieną dieną praleidome drauge ir kalboms nebuvu galio. Gana greitai jam baigési bausmės laikas ir jis buvo grąžintas į Vesiolą. Tėvų jau nerado, jie buvo išvykę į Lietuvą. Po keilių mėnesių pas tévus į Šiaulių išvyko ir Juozas. Mano šeimai porą metų dar teko gyventi ir dirbtį Vesioloje ir Alzamajuje.

Grįžęs į Lietuvą su Juozu dažnai susitikdavau. Mūsų, sugrįžusiu į 1958 m., būrys vis gausėjo, nebesiūtėme vieniši, suartėjome su buvusiais, jau mokslus pasiekusiais draugais, kūrėme planus apie mokslą, apie ateitį, keliauome po Lietuvą – nuo Rekyvos ir Pageluvio iki Anykščių ir toliau. Taip grupė draugų grąžė 1958 metų rugpjūčio šeštadienį susėdo į klasės draugo, jau inžinieriaus Algio Žalio – "Mato" įmonės vadovo tarnybinį sunkvežimį kelionė į paramarj, Rusnės link. Aš dėl kažkokios priežasties negalėjau išvažiuoti. Laiveliai iš Rusnės, atrodo, nelegaliai buvo aplankytą Nida. Grįžtant Mitykut posūkyje nesuvaldytas automobilis nuriedėjo šlaitui. Vietoje žuvo A. Žalys ir kitas draugas, nesenai iš lagerio grįžęs Petras Juozapaitis. Tą pačią dieną nuvažiavau į Pagėgius. Ten ligoninėje gulėjo sunkiai sužeistas Juozas. Skundėsi nejaučias rankų ir kojų. Tėvai organizavo Juozą perkėlimą į Kauno klinikas, tačiau po savaitės, 1958 m. rugpjūčio 21 d., jis mirė.

Ziauri, tragiška lemčis. Kai, rodos, jau praeityje likę sunkiausi metai ir pradėjė ryškėti geresnės ateities kontūrai, netikėta mirtis užklupo pačioje netikėčiausioje vietoje. Juozas palaidotas senosiose Šiaulių kapinėse, o mirus tévams jo palaikai perkelti į bendrą šeimos kapą Meškuičiuose.

Vytenis RIMKUS

Komplikuotas kelias

Daugelį metų žmogus jaučia, kad giliai širdyje paslėpęs nešioji kažką tokio, kas anksčiau ar vėliau išsiverš į talpiosios slėptuvės ir apie ką turėti prabili duslesniu ar skambesniu balsu.

Kartais pakanka mažytės kibirkštėlės, lengvučio raktelio spragtelėjimo ir...

Bene prieš 15 metų viena tokia kibirkštėlė man buvo nuoširdus vieno penktoko motinos prašymas – prisipažinimas: "Mokytoja, man taip sunku padėti jam tos lietuvių kalbos mokytis. Mus išvežė, kai buvau antrokė. Kai paleido, mokiausi dešimtoje. Norėjau, kad tévai leistų baigti mokyklą ten, bet jie skubėjo namo... Bandžiau čia eiti į dešimtą klasę – kur tau. Nieko nesuprantu. Tik per rusų kalbos pamokas man akyse nusvisdavo. Nepabaigiau. Pasukui ējau į vakarinę. Nuo aštuontos. Bet taip ir neišmokau".

Graudus liūdesys apėmė besiklausant tų žodžių. Tačiau prisiminiau, jog šimtai, o gal ir tūkstančiai buvusių mažamečių tremtinukų negalėjo išmokti gimtosios kalbos arba, kas dar skaudžiau, buvo priversti pajusti net nemeilę jai. Paskui lyg nustebau suvokus, kaip panašios sąlygos gali suformuoti skirtingus požiūrius, net likimus.

Stai vienas toks epizodas iš mano gyvenimo:

Mane uždarė ešelone, kai dar neturėjau šešerių. Kaip tik toje ilgoje, liūdnioje kelionėje baigiau juos. Raides jau pažinojau ir rašinėti bandydavau nusižiūrėjusi į sesers trečiokės, beje, likusios Tėvynėje, sąsiuvinius. Laiškus iš Sibiro rašiau jai lietuviškai, aišku, nemokėdama jokių rašybos taisyklių. Baigiau ten aštuonias. Gerai baigiau. Gerų turėjau mokytojų. Mylimiausias – matematikas, irgi tremtinys, Pavolgio vokietis, buvęs profesorius Zelichas Romanas Teodorovičius.

Ta 1958-ųjų vasaros diena, kai sužinojau ir įtikėjau, jog mus tikrai paleido į tremties, buvo, be abejo, laimingiausia mano gyvenime. Juk aš pamatyti tiek metų užgintą savo Tėvynę.

Grįžome rugpjūčio aštuntą. Iki rugsėjo dar trys savaitės. Sesuo Adelė buvo kai tik baigusi Klaipėdos pedagoginę mokyklą. Ji nupirko man iki šiol brangiausią knygą – "Mokomajį lietuvių kalbos rašybos ir kirčiavimo žodyną". Kartu su téveliu nuojo pas savo buvusių lietuvių kalbos mokytojų prašyti patarimo.

(keliamai į 6 psl.)

Nuo Liubavo iki Červenės ir Irkutsko

Anksčiau Kalvarijos, vėliau – Marijampolės apskrities Liubavo valsčiuje buvo nemažai didelių dvarų, kuriuose vietos gyventojai kadaisė atlikdavo baudžiavos prievoles. Buvo ten ir nedidelų kaimų, kur gyveno laisvieji ūkininkai – bajorėliai. Vienas tokių kaimų – Santa-ka prie Slementės upelio. 1920 metais jis atsidūrė prie demarkacinių linijos. Vėliau toje vietoje įsikūrė sovietų pasieniečių užkarda. Kaimo, kur triūsė dviejų ūkininkų šeimos – Radzevičių ir Pauliukonių, nebeliko.

Kazimieras Radzevičius 1921 metais atėjo į gretimą Šarkio kaimą, pas Zuikevičius į žentus. Ten jis rado didelę šeimą, bet, mirus tėvui, motinai žuvus pasienio zonoje nuo kareivio kulkos, šeimai reikėjo paramos. K. Radzevičius vedė vyriausią Zuikevičių dukterį Juzefą. Išmokėjė kitiems vaikams dalis, pradėjo šeimininkauti 32 ha ūkyje. Šeimoje gimė penki sūnūs.

Radzevičiai ir Zuikevičiai turėjo giminį Lenkijoje – Vižainio ir Punsko apylinkėse. Juos skyrė dviejų valstybių siena, tačiau retsykiaiš giminaičiai, gyvenę Lenkijoje, slapčia pereidavo sieną ir aplankydavo Radzevičius. Apie tai sužinojo Lietuvos pasieniečiai, vėliau – ir sovietai. Tuo metu, kai Suvalkų kraštą atsidūrė vokiečių valdžioje, Kazimieras Radzevičius 1941 m. kovo 5 d. saugumiečių buvo suimtas. Jam pateiktai kaltinimai – ryšiai su vokiečių žvalgyba, nes kažkada Radzevičių namuose lankydavosi asmenys iš Suvalkų „trikampio“.

Kazimieras Radzevičius atsidūrė Kauno kalėjime, sedėjo kartu su plk. J. Petručiu ir kita. Prasidėjus Antrajam pasauliniui karui grupė kalinį – 132 žmones – iš Kauno išvežė į Minsko kalėjimą. Iš ten pėsčiomis nuvarė į Červenės miestelį. Kalinius iš Kauно kalėjimo sugraibė paskubomis. K. Radzevičių išvedė basą, vienmarškinį, nes niekas nelaukė, kol jis apsirengės.

Kai pamiškėje, netoli Červenės, prasidėjo žudynės, K. Radzevičius slėpėsi pakelės griovyje ir neskubėjo bėgti miško link. Ant jo buvo užversti nužudyti kūnai. Kazimieras stengėsi palisti dar giliau po jais, nes enkavėdėsi sužeistuosius pribagdavo

kareiviškų kastuvėlių ašmenų smūgiais į galvą. Pasinaudojęs tinkamu momentu K. Radzevičius spruko į mišką, pakeliui nutvėrės kažkieno paltą. Miške sutiko daugiau išsigelbėjusių. Visi skubėjo

gestapininkai. Lietuvius paleido, o lenkus keliems ménemis uždarė į stovyklą Suvalkuose.

1944 m. prie Liubavo vėl artėjo Raudonoji armija. Priesišimas prie gimtojo krašto buvo didelis ir K. Radzevičius liko namuose. Jis užsiželdino barzdą ir laukė naujo arešto. Enkavėdistai, matyt, tuo metu turėjo daug darbo, tad K. Radzevičių paliko ramybėje. Tačiau 1948 m. gegužė Radzevičių šeima buvo išvežta į Sibirą – Irkutsko sr. Nižneudinsk r. Manos gyvenvietę. Jų vyriausias sūnus Vaclovas tuo metu mokėsi Kauno kunigų seminarijoje. Jis buvo suimtas ir tris dienas laikytas areštinėje, poto atgabentas į Kalvarijos geležinkelio stotį ir vagone „prijungtas“ prie šeimos. Du jaunesni sūnūs – Juozas ir Zigmantas mokėsi Kalvarijos ir Sangrūdos vidurinė-

Tremtinys Č. Radzevičius – sakų surinkėjas Irkutsko sritys miškuose

Surinkę sakų „sandeliai“. Šalia jų – Saulius Radzevičius pasitraukti nuo žudynių vietus.

Pasak K. Radzevičiaus, iš 132 kalinių gyvų liko dvylka. Tarp jų – pulkininkai J. Petručius ir A. Šova. Žurnalistas P. Kupčiūnas žuvo dėl savo žingeidumo. Jis taip pat slėpėsi miške, bet vėliau nutarė nuteiti ir apžiūrėti žudynių vietą. Jį nutvėrė enkavėdistai ir nužudė. Tai paliudijo kartu su juo slėpēsis lenkas.

Červenės apylinkės vokiečių kariuomenė pasiekė tik po dviejų savaičių. K. Radzevičius su kita išsigelbėjusiaisiais slapstėsi miškuose. Kartais užeidavo pas vietinius gyventojus, kurie juos pamaitindavo.

Po kelių savaičių K. Radzevičius gržo namo. Buvo sustinės nuo bado ir nuovargio. Išsigelbėjusiuosius apklausė

se mokyklose. Juozas, sužinojęs apie šeimos trėmimą, pasitraukė, o apie Zigmą, matyt, užmiršo. Jis kurį laiką slapsėtėsi pas svetimus žmones Gratiškių valsč. Vertelių kaimė. Išsitikinės, kad pasilikusieji lyg ir neieškom, Zigmą gržo į Kalvariją tėsti mokslo. Iš ten 1950 m. buvo paimtas į sovietų armiją. 1955 m. Radzevičiai iš tremties buvo paleisti. Gržusiemis iš tremties, gimtosios sodybos negržino, tad šeima apsigyveno Marijampolėje. Vaclovas Radzevičius 1958 m. baigė Kauno kunigų seminariją. Kartu su juo – ir kunigas Ričardas Mikutavičius.

Šiuo metu iš penkių brolių Radzevičių gyvas tik Zigmantas, gyvenantis Marijampolėje.

Aleksandras JAKUBONIS

Komplikuotas kelias

(atkelta iš 5 psL.)

Rašėme diktantus. Pirmas diktantas – keturiaskesi aštuonios klaidos, antras – né dvidešimties.

Rugsėjis. Talkos kolūkiuse. Pirmas rašinėlis apie jas. Ir – trejetas. Dvejetos iš lietuvių kalbos taip ir negavau.

Lietuvių kalbos mokymasis man buvo tarsi ilgai laukta, džiaugsminga šventė. Mokiausios, mokydamasi istorijos ir geografijos, biologijos ir rusų kalbos...

Baigus Ylakių vidurinę išvažiavau į universitetą laikyti stojamųjų egzaminų į istorijos fakulteto lituanistikos specialybę. Rašinį apie Antaną Strazdą parašiau ketvertui. Jaučiausis tikrai laiminga. Per egzaminą žodžiu nepastebimi mai pakilo kojā J. Biliūno „Jonukas“. Netikėtai dilgtelėjo, kad jo tévelis išvykės ar tik ne į užjūrį laimės ieškoti. Kitas užduotis atlikau gerai ir gavau antrą ketvertą. Kad taip būčiau gavusi penketą...

Gavau ir jų. Iš vokiečių, žinoma, iš rusų kalbos. Iš istorijos – vėl keturi.

Iš štai nepamirštamoji mandatinė komisija. Juk aš neseniai gržusiai iš Sibiro, ir dar Raštykystė.

“Tėvo vardas? – paklausė fakulteto dekanas. – Gal to generolo giminė?”

Jaučiau, kad nesulaikysiu ašarų. Pravirkau...

Beje, vėliau, studijų metais, ne vienas, vos išgirdės mano pavardę, susidomėdavo ir su pagarba pažvelgdavo į mane. Puikiai suprasdavau, kam būdavo skirta toji pagarba. Tačiau dekanas nuomone, mano garbingas bendrapavardis tikriausiai buvo didelis nusikaltėlis ir priešas.

Buvau girdėjusi, kad į rusų kalbos specialybę trūko stu-

dentų. Žinojau, kad namuose manęs laukia pasiligojės tévelis. Kaip gržti pas jį su neaiškiu atsakymu? Tad ir ištarau tuos išdavikiškus žodžius: „Perveskie mane į rusų...“ Išeidama pro ašaras dar pasakiau: „Aš taip norėjau gerai išmokti lietuvių kalbą...“

Taip ir pradėjau studijuoti Vilniaus universitete rusų kalbą ir literatūrą. Laikiausis dekanui duoto žodžio: nebandžiau pereiti į savo išsvajotą specialybę. Tačiau visi mano artimiausi draugai buvo lituanistai, kartu sujais dalyvavau į jieims skirtuose renginiuose, susitikimuose.

Baigus dėščiau rusų kalbą. Vienais metais, susidarius galimybėms, ryžausi paimti lietuvių kalbos pamokų penktą klasę. Supratau, kaip nелengva išmokti net ir gimtają kalbą neturintiems didesnių gabumų, o ypač – meilės jai. Bet stengiausis tikėdama, kad mano penktokai, tarp jų ir tas berniukas, su kurio mama kalbėjau, pamils lietuvių kalbą, mokysis jos noriai ir sekminai. Nors kartais su liūdesiu pagalvodavau: „Jiems bus sunkiau“.

Per metus, praėjusius po 1990-ųjų, buvę mano penktokai baigė vidurinę mokyklą. Rašinyje minėtas berniukas abu lietuvių kalbos brandos egzaminus išlaikė sekmingai, o aš pati tik vieneriais metais anksčiau (1997) igijau lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos specialybę Šiaulių pedagoginiame institute.

Po trejų metų, sakytum, kaip tik „atidirbusi už diplomą“, išeju į užtarnautą poilsį ir su nerimu stebiu komplikuotą šių dienų gyvenimą – mokyklos, Lietuvos, viso pašaulio...

Žirena PEČIULIENĖ

Mieli buvę politiniai kaliniai, tremtiniai, piligriminių kelionių bendražygiai!

Rugsėjo 12–20 d. kviečiame keliauti į Paryžių ir Luaros slėnio pilis pro gražiuosius Vokietijos miestus ir Liuksemburgą. Dar yra kelios laisvos vietas! Kelionės kaina – 1 085 litai. Pažildomai reikėtų turėti apie 100 eurų.

Programa:

1 d. – tranzitas per Lenkiją (830 km), nakvynė viešbutyje.

2 d. – tranzitas per Vokietiją (700 km), nakvynė viešbutyje.

3 d. – ekskursija po Koblenzą, kelionė į ekskursiją po Liuksemburgą. Vyksite į Paryžių (550 km). Nakvynė viešbutyje.

4 d. – ekskursija autobusu į pėsčiomis po Paryžių. Nakvynė viešbutyje.

5 d. – ekskursija į Versailio rūmus, apžvalginės ekskursijos po Paryžių tėsinys. Norintieji galės pamatyti spektaklį Operos ir baleto teatre. Nakvynė viešbutyje.

6 d. – vyksite į Luaros slėnio pilis (300 km). Nakvynė viešbutyje.

7 d. – lankysite Paryžiaus muziejus. Nakvynė viešbutyje.

8 d. – vyksite į Lietuvą. Tranzitas per Vokietiją (900 km).

Teirautis Irenos Pajarskienės tel. (8 37) 435 343, 8 611 23 802.

Algirdas Šertvytis

1922–2006

Liepos 17 dieną Berlyno žemė, tapusi antraja téviške, Amžinajam poilsiu pigriladė LLA Žemaičių legiono žvalgybos skyriaus viršininką Algirdą Šertvyti-Šurkų, 1999 m. apdovanotą Vyčio Kryžiaus 4-ojo laipsnio ordinu.

Gimė 1922 m. Palangoje. Vokiečių okupacijos metais išitraukė į antiokupacinę veiklą – dirbdamas geležinkelį valdyboje naudojosi galimybė važinėti po Lietuvą. 1944 m. LLA buvo pasiūstas į žvalgybos mokyklą Rytprūsiuose, kur īgijo žvalgoradisto specialybę. 1944 m. lapkričio 17 d. netoli Platelių ežero Algirdas nusileido parašiutininkų grupėje ir pradėjo antisovietinę veiklą. Tapo LLA Žemaičių legiono štabo Telšiuose žvalgybos štabo viršininku.

Partizanų mūšyje su striabis Algirdas buvo sunkiai

sužeistas. 1945 m. rugpjūčio pradžioje slapta gydytas Telšių ligoninėje. Iš jos Algirdas sunkvežimiui, kuris veždavo duoną, buvo išvežtas į miesto konspiracinių butą. Išvežimą organizavo medicinos sesuo Ieva Stonkutė-Domanskienė. Iš Telšių tuo pat buvo išvežtas į LLA skyrių Stulpinų kaimę, pas LLA Telšių kuopos vado Zigmo Daulenskio tėvus. Po savaitės ryšininkė Petronėlė Voroneckienė, Zigmo Daulenskio padedama, parsiuze sužeistą Algirdą į savo ūkį Badaukių kaimą, Telšių valsčiuje, apie 25 kilometrus nuo Telšių. Jis slapstėsi bunkeryje po namo grindimis. Petronėlė Algirdą gydė ir slėpė apie septynis mėnesius. Vaistus ir tvarsliavą gaudavo iš Ievos Stonkutės. Jau galėdamas vaikščioti Algirdas įsirengė apliestoje jaukje radijo aparatūrą. 1946 m. kovo pradžioje Algirdas atsisveiki-

Pro memoria

no su Voroneckų šeima ir išėjo Ubiškės link, bet kelyje buvo sulaikytas. Kas išdavė ir kas areštavo, nesužinojome. Apie jam suteiktą pagalbą Algirdas visą laiką su padėka prisimindavo savo laiškuose išlikusiems ir gržusiams iš įkalinimo Voroneckams.

I Lietuvą gržti neleido. Iš Kazachstano tremties suteikėjo išvažiuoti į Vokietiją. Išaugino sūnų Tomą, kuris ir pranešė tévo bendražygiam apie jo netekti.

Visi pažinojusieji Algirdą su pagarba atsiliptavo apieji, kaip apie nenuilstamą kovotoją prieš okupantą, teisingą ir kuklų bendražygį.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius, netekus artimo žmogaus. Kol mes gyvi, jis nebus užmirštasis mūsų širdyse.

**Vytautas
VORONECKAS,
LLA Telšių kuopos
narys,
buvęs politinis kalinas**

Kauno IX forto muziejuje (Žemaičių pl. 73) veikia šios parodos: "Pasakoja išvairių tautybių karo vairų", ekspedicijų į Sibirą vadovo, organizatoriaus ir fotografo G. Aleknos fotografijų paroda "Kančių išvagočiai tremties keliais", "1944 m. sudegintų Dzūkijos kaimų tragedija", "Lietuvos tremtinių katorginiai miško darbai Krasnojarsko kr., prie Manos upės".

Rugpjūčio 27 d. 12 val. (sekmadienį) Alytaus r. Simno parapijos bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už 1945 m. vasario 21 d. žuvusius 22 A. Kušlio-Vilko būrio partizanus.

Po šv. Mišių žūties vietoje, Liepkalnų (12 km už Simno) bus pašventintas paminklinis atminimo ženklas. Vaišnims įsirengė atminimo ženklą.

Kviečiame dalyvauti.

Užsiprenumeruokite
"Tremtinį"

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas, Lietuva.

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Algis
Muižė

Su šeima ištremtas iš Pakruojo r. Pašvitinio valsčiaus. Tremtyje sukūrė šeimą, sulaukė sūnaus. Gržęs į Lietuvą apsigyveno Linkuvoje.

Palaidotas Linkuvos kapinėse.
LPKTS Pakruojo filialas

Aldona Aukštikalnytė

1926–2006

Gimė Serbentiškių k., Biržų aps., vėliau su tévais gyveno Medeikių k. Brolis Jonas kovėsi partizanu gretose. Kaip prijaučianti partizanams, 1947 m. buvo suimta ir nuteista 4 metus kalėti Karelijos-Suomijos lageriuose. Dirbo įvairius miško darbus. Pasibaigus bausmės terminui buvo išsiusta į Irkutsko sr. Čeremchovo r. Novostroikos k., kur jau anksčiau buvo ištremta Aukštikalnių šeima. 1960 m. gržo į Lietuvą. Dirbo aukle, vėliau – statybose. Darbe įvykus nelaimingam atsitikimui buvo sunkiai sužalota.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Mečys Kaptuleris

1922–2006

Gimė Kaune, darbininkų šeimoje. 1943 m. vokiečiams okupavus Lietuvą buvo paimtas į statybos batalioną ir išvežtas dirbtį į Lugas sr., vėliau Pskovo sr., Breslaujos rajoną. Iš nelaisvės buvo paimtas į kariuomenę. 1951 m. atitarnavės gržo į Lietuvą. Greitai buvo suimtas ir karo tribunolo nuteistas 25 metams lagerio, išvežtas į Karagandos sritį, Salichardą. Reabilituotas 1955 m. gržo į Lietuvą. Sukūrė šeimą, užaugino dukterį. Dirbo spaustuvėje. Nuo 1991 m. – LPKTS narys.

Palaidotas Karmėlavos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną ir dukterį su šeima.

LPKTS Kauno filialas

Algirdas Kavaliauskas

1924–2006

Gimė Seirijuose, Alytaus aps. Nuo gimnazijos laikų buvo Lietuvos laisvės kovotojų gretose. Aktyviai dalyvavo ateitininkų veikloje. Rašė straipsnius į katalikų leidinius. Dirbo su moksleiviais ateitininkais ir katalikiškuoja jaunimu. Du broliai partizanai žuvo. Jis taip pat kurį laiką partizanavo. 1946 m. buvo suimtas. Kalintas Kaune, vėliau devynis mėnesius Vilniuje saugumo tardymo požemiuose. Ištūkės svetima pavarde studijavo VPI ir buvo vienas iš Aušros Vartų kolegijos įkūrėjų. Išaiškinus kolegijos veiklą ir jos narius, buvo antrą kartą areštuotas. 15 metų kalėjo Vorkutos lageriuose, 5 metus praleido tremtyje.

Palaidotas Karveliškių kapinėse.

Antanas Remeikis

1930–2006

Gimė Ortelių k., Raseinių r., ūkininkų šeimoje, kurioje augo penki broliai. 1951 m. tėvė antisovietinę veiklą buvo suimtas, kankintas, karinio tribunolo nuteistas 25 m. lagerio ir 5 m. tremties. Bausmė atliko Komisoje, Vorkutos anglies kasyklos. 1956 m. sugržo pas žmoną į Lietuvą. Dirbo Jurbarko r. kolūkyje. Atkūrus nepriklausomybę ūkininkavo. Sulaukė dviejų dukterių ir dviejų sūnų.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnus, dukterį, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Skelbimai

Rugpjūčio 19 d. Plateliuose įvyks LLA 65-mečio paminėjimas. 10 val. dalyvių atvykimas prie Platelių bažnyčios. 10.30 val. pamaldos Platelių bažnyčioje. 11.30 val. eisenė prie paminklo Lietuvos laisvės armijai. 12.15–13.30 val. iškilmingas LLA 65-mečio minėjimas. 14 val. šventės renginiai prie jachtklubo, koncertas (esant nepalankiam orui koncertas ir geiguinė įvyks Platelių kultūros namuose).

Dėmesio! Pageidaujantiesiems atvykti anksčiau maitinimas ir nakvynė užsakomi iš anksto. Teirautis tel. 8 615 41 803, 615 66 273.

Rugpjūčio 19 d. kviečiame į novostroikiečių – į Čeremchovo miško pramonės ūkį (liespromchozo) ištremtyjus susitikimą Biržuose. 13 val. renkamės geležinkelio stotyje, prie kelyto stulpio tremtiniam atminti. Vėliau – popietė su atsivežtomis vaišėmis. Bus galima įsigyti knygą "Ešelonas 97-906".

Rugpjūčio 23 d. LPKTS Kauno skyrius ir Kauno savivaldybės administracijos Kultūros skyrius kviečia paminėti lietuvių tautai tragiską datą – Juodojo kaspino dieną. 10 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. 12 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje gėlių padėjė. Pas prie Laisvės paminklo ir Nežinomojo kario kapo, minėjimas.

Rugpjūčio 26 d. (šeštadienį) Panevėžyje įvyks Zimos rajono Kimiltėjaus ir Bargadajaus buvusių tremtinių susitikimas. 11 val. šv. Mišios Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Po to pietūs ir bendravimas kavinėje "Žara". Teirautis tel. (8 45) 589 695; 8 656 44 873. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Rugpjūčio 27 d. (sekmadienį) Kančėnų kaimu, Alytaus r., bus šventinamas kryžius 1952 m. ten žuvusiems partizanams. 10 val. šv. Mišios Daugų parapijos bažnyčioje.

Informuojame

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite įsigyti LPKTS būstinės knygynelyje, Kaune, Laisvės al. 39.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214
El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Spausdino AB "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas.
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3840. Užs. Nr.1394

Kaina 1,20 Lt